

Μηχανική Ι – Εργασία #1

Χειμερινό εξάμηνο 2020-2021

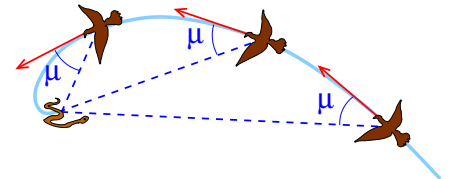
Ν. Βλαχάκης

1. Σώμα μάζας m αφήνεται να πέσει υπό την επίδραση του βάρους mg και δύναμης αντίστασης μέτρου λv^2 .
- (α) Ποιες οι μονάδες του λ συναρτήσει των θεμελιωδών;
  - (β) Ποιος συνδυασμός των λ , m , g έχει μονάδες ταχύτητας; Σε τι μπορεί να αντιστοιχεί;
  - (γ) Ποια χρονική κλίμακα ορίζεται από τα λ , m , g ; Σε τι μπορεί να αντιστοιχεί;
  - (δ) Σε τι μπορεί να αντιστοιχεί το μήκος που ορίζεται από τα λ , m , g ;

2. Έστω κίνηση σώματος μάζας m με σταθερό μέτρο ταχύτητας v και σταθερή στροφορμή ως προς την αρχή συντεταγμένων O . Αρχικά το σώμα βρίσκεται στην θέση $\vec{r}|_{t=0} = b\hat{x}$ και έχει ταχύτητα $\vec{v}|_{t=0} = v\hat{y}$, όπου b θετική σταθερά.

- (α) Ποια η σταθερή στροφορμή του σώματος ως προς το O ; Δείξτε ότι το σώμα κινείται στο επίπεδο Oxy .
- (β) Βρείτε πως αλλάζουν με τον χρόνο οι πολικές συντεταγμένες του σώματος.
- (γ) Βρείτε την επιτάχυνση σε κάθε χρόνο.
- (δ) Ποια η θέση σε καρτεσιανές συντεταγμένες;

3. Τα γεράκια βλέπουν καλύτερα σε γωνία μ ως προς τον άξονα του κεφαλιού τους. Όταν πετούν προς ένα στόχο, για να μην γέρνουν το κεφάλι τους – κάτι που θα μείωνε την αεροδυναμική επίδοση της πτήσης – πετούν με τρόπο ώστε όλο τους το σώμα και συνεπώς και η ταχύτητά τους να σχηματίζει συνεχώς σταθερή γωνία μ με την ευθεία προς τον στόχο.

Έστω αγνοούμε την κατακόρυφη κίνηση.

(α) Δείξτε ότι η τροχιά τους σε πολικές συντεταγμένες με αρχή τον στόχο είναι λογαριθμική σπείρα $\varpi = \varpi_0 e^{-\phi \cot \mu}$. (Η σπείρα αυτή λέγεται και ισογώνια, ακριβώς διότι η γωνία μεταξύ των διανυσμάτων θέσης και ταχύτητας παραμένει σταθερή.)

(β) Βρείτε σε κάθε θέση τα μοναδιαία πάνω και κάθετα στην τροχιά (τα $\hat{\varepsilon}$, $\hat{\eta}$) και την ακτίνα καμπυλότητας.

Δίνονται οι σχέσεις $\frac{d\hat{\varepsilon}}{ds} = \frac{\hat{\eta}}{R}$, $\hat{\omega} = \dot{\phi}\hat{\phi}$ και $\dot{\phi} = -\dot{\phi}\hat{\omega}$.

(γ) Ένα γεράκι μάζας m βρίσκεται αρχικά στο σημείο $\varpi = \varpi_0$, $\phi = 0$, έχει αρχική ταχύτητα v_0 και η μόνη δύναμη που του ασκείται στην διεύθυνση της ταχύτητας είναι αντίσταση αέρα με μέτρο mkv^2 (όπου k σταθερά και v η ταχύτητα).

(γ₁) Ποιο το μέτρο της ταχύτητας σε κάθε χρόνο;

(γ₂) Σε πόσο χρόνο θα φτάσει στον στόχο ($\varpi = 0$);

(γ₃) Του ασκείται άλλη οριζόντια δύναμη;

(δ) Έστω λαμβάνουμε υπόψη την κατακόρυφη κίνηση και θεωρούμε ότι σε σφαιρικές συντεταγμένες με αρχή τον στόχο και κατακόρυφο άξονα $\hat{z}$ η κίνηση γίνεται σε κώνο $\theta = \text{σταθερά}$. Η αρχική θέση ενός γερακιού είναι $r = r_0$, $\phi = 0$.

Βρείτε την τριδιάστατη τροχιά του.

Αν το μέτρο της ταχύτητας είναι σταθερό και ίσο με v σε πόσο χρόνο θα φτάσει στον στόχο;

Λύσεις – Εργασία #1

1. (α) Η σταθερά λ έχει μονάδες δύναμη ανά τετράγωνο ταχύτητας. Συγκρίνοντας με την σχέση $F_{\text{κεντρομόλος}} = mv^2/r$ (δεν σχετίζεται με το πρόβλημά μας, απλά για να δούμε εύκολα τις διαστάσεις του λόγου δύναμης ανά τετράγωνο ταχύτητας) συμπεραίνουμε ότι $[\lambda] = [M]/[L]$, δηλ. έχει μονάδες μάζα ανά μήκος.

Αλλιώς: $[\lambda] = \frac{[F]}{[v]^2}$ και αντικαθιστούμε $[F] = [M] \frac{[L]}{[T]^2}$ και $[v] = \frac{[L]}{[T]}$.

(β) Μια σχέση $U = \lambda^\alpha m^\beta g^\gamma$ συνεπάγεται $\frac{[L]}{[T]} = \left(\frac{[M]}{[L]}\right)^\alpha [M]^\beta \left(\frac{[L]}{[T]^2}\right)^\gamma \Rightarrow \left\{ \begin{array}{l} 1 = -\alpha + \gamma \text{ (από μήκη)}, \\ 0 = \alpha + \beta \text{ (από μάζες)}, \\ -1 = -2\gamma \text{ (από χρόνους)}, \end{array} \right\} \Leftrightarrow$

$\left\{ \begin{array}{l} \alpha = -1/2, \\ \beta = 1/2, \\ \gamma = 1/2, \end{array} \right.$ δηλ. ο συνδυασμός $U = \sqrt{\frac{mg}{\lambda}}$ έχει μονάδες ταχύτητας.

Πολύ ευκολότερα προκύπτει το αποτέλεσμα αν παρατηρήσουμε ότι οι mg και λv^2 είναι και οι δύο δυνάμεις, επομένως έχουν ίδιες μονάδες. Άρα $[mg] = [\lambda v^2] \Leftrightarrow [v] = [\sqrt{mg/\lambda}]$.

Η ταχύτητα αυτή πρέπει να σχετίζεται με την οριακή που αποκτά το σώμα κατεβαίνοντας.

Πράγματι είναι ακριβώς η οριακή, η οποία αντιστοιχεί σε μηδενική συνισταμένη δυνάμεων $mg = \lambda v_{\text{οριακή}}^2$.

(γ) Μπορούμε να επαναλάβουμε την προηγούμενη διαδικασία (δηλ. να βρούμε τα α' , β' , γ' ώστε να ισχύει $\tau = \lambda^{\alpha'} m^{\beta'} g^{\gamma'}$), αλλά πιο εύκολα να παρατηρήσουμε ότι χρόνο δίνει το πηλίκο ταχύτητα προς επιτάχυνση και

να χρησιμοποιήσουμε την ταχύτητα που βρήκαμε στο (β) και την επιτάχυνση βαρύτητας, δηλ. $\tau = \frac{U}{g} = \sqrt{\frac{m}{\lambda g}}$.

Ο χρόνος τ πρέπει να σχετίζεται με τον χρόνο που χρειάζεται το σώμα να αποκτήσει την οριακή ταχύτητα.

Πράγματι η εξίσωση κίνησης $m\dot{v} = mg - \lambda v^2$ είναι χωριζομένων μεταβλητών και ολοκληρώνεται $\int \frac{m dv}{mg - \lambda v^2} = \int dt \Leftrightarrow \int \frac{d(v/U)}{1 - (v/U)^2} = \int \frac{dt}{\tau} \Leftrightarrow \frac{1}{2} \ln \left| \frac{1+v/U}{1-v/U} \right| = \frac{t}{\tau} \Leftrightarrow \frac{1+v/U}{1-v/U} = C e^{2t/\tau}$.

Από την αρχική συνθήκη $v|_{t=0} = 0$ η σταθερά ολοκλήρωσης προκύπτει $C = 1$, οπότε $\frac{1+v/U}{1-v/U} = e^{2t/\tau} \Leftrightarrow$

$v = U \tanh\left(\frac{t}{\tau}\right)$, δηλ. η ταχύτητα πλησιάζει εκθετικά την οριακή τιμή U και σε χρόνο κλίμακας μερικών τ πρακτικά την φτάνει.

(δ) Το μήκος $L = U\tau = \frac{m}{\lambda}$ πρέπει να σχετίζεται με την απόσταση που χρειάζεται το σώμα να αποκτήσει την οριακή ταχύτητα.

Πράγματι η εξίσωση κίνησης $m\dot{v} = mg - \lambda v^2$, με $\dot{v} = \frac{dv}{ds} \frac{ds}{dt} = v \frac{dv}{ds}$ προσδιορίζει την σχέση ταχύτητας–

μήκους μέσω της διαφορικής εξίσωσης $mv \frac{dv}{ds} = mg - \lambda v^2$, η οποία είναι χωριζομένων μεταβλητών και

ολοκληρώνεται $\int \frac{mv dv}{mg - \lambda v^2} = \int ds \Leftrightarrow \int \frac{d(mg - \lambda v^2)}{mg - \lambda v^2} = -\frac{2\lambda}{m} \int ds \Leftrightarrow \ln |mg - \lambda v^2| - \ln |D| = -\frac{2\lambda}{m} s \Leftrightarrow$

$mg - \lambda v^2 = D e^{-2s/L}$. Από την αρχική συνθήκη $v|_{s=0} = 0$ η σταθερά ολοκλήρωσης προκύπτει $D = mg$, οπότε προκύπτει $v = U \sqrt{1 - e^{-2s/L}}$, δηλ. η ταχύτητα πλησιάζει εκθετικά την οριακή τιμή U και σε απόσταση κλίμακας μερικών $L = U\tau$ πρακτικά την φτάνει.

2. (α) Η (σταθερή) στροφορμή μπορεί να υπολογιστεί στην αρχική θέση $\vec{L} = b\hat{x} \times mv\hat{y} = mvb\hat{z}$.

Σε κάθε θέση ισχύει $\vec{r} \times m\vec{v} = \vec{L} = mvb\hat{z}$. Άρα το διάνυσμα θέσης είναι κάθετο στο $\hat{z}$ και αφού ξεκινά από την αρχή των αξόνων βρίσκεται πάντα στο επίπεδο $z = 0$.

Γενικά ισχύει $\vec{L} \cdot \vec{r} = 0$. Όταν η στροφορμή είναι σταθερή αυτή είναι εξίσωση επιπέδου κάθετου στο διάνυσμα $\vec{L}$, που περνά από την αρχή των αξόνων. Εδώ $\vec{L} \cdot \vec{r} = 0 \Leftrightarrow mvbz = 0 \Leftrightarrow z = 0$.

(β) Ισχύουν $\omega^2 \dot{\phi} = \frac{L}{m} = vb$ και $\dot{\omega}^2 + \omega^2 \dot{\phi}^2 = v^2$. Η πρώτη δίνει $\dot{\phi} = \frac{vb}{\omega^2}$ και αντικαθιστώντας στην δεύτερη προκύπτει η διαφορική εξίσωση $\dot{\omega} = \pm v \frac{\sqrt{\omega^2 - b^2}}{\omega}$.

• Μια περίπτωση είναι συνεχώς να ισχύει $\omega = b$, οπότε $\dot{\phi} = \frac{v}{b} \Rightarrow \phi = \frac{vt}{b}$ (διότι αρχικά $\phi = 0$). Δηλ. η κίνηση είναι ομαλή κυκλική και οι πολικές συντεταγμένες είναι $\omega = b$, $\phi = \frac{vt}{b}$.

• Αν δεν ισχύει συνεχώς $\omega = b$ τότε μπορούμε να χωρίσουμε τις μεταβλητές στην διαφορική εξίσωση (επιτρέπεται να διαιρέσουμε με $\sqrt{\omega^2 - b^2} \neq 0$), οπότε $\int \frac{\omega d\omega}{\sqrt{\omega^2 - b^2}} = \pm \int v dt \Leftrightarrow \sqrt{\omega^2 - b^2} = \pm(vt + C) \Leftrightarrow \omega = \sqrt{b^2 + (vt + C)^2}$. Από αρχικές συνθήκες $\omega|_{t=0} = b$, οπότε $C = 0$ και άρα $\omega = \sqrt{b^2 + v^2 t^2}$.

Ολοκληρώνοντας την $\dot{\phi} = \frac{vb}{\omega^2} = \frac{vb}{b^2 + v^2 t^2}$ προκύπτει $\phi = \int \frac{vb dt}{b^2 + v^2 t^2} = \arctan \frac{vt}{b} + D$. Από αρχικές συνθήκες $\phi|_{t=0} = 0$, οπότε $D = 0$ και άρα $\phi = \arctan \frac{vt}{b}$.

Στην περίπτωση αυτή λοιπόν οι πολικές συντεταγμένες είναι $\omega = \sqrt{b^2 + v^2 t^2}$, $\phi = \arctan \frac{vt}{b}$.

(γ) $a_\phi = \frac{1}{\omega} \frac{d(\omega^2 \dot{\phi})}{dt} = 0$ και $a_\omega = \ddot{\omega} - \omega \dot{\phi}^2$.

• Στην περίπτωση της ομαλής κυκλικής κίνησης προκύπτει $a_\omega = -\frac{v^2}{b}$ (κεντρομόλος).

• Στην δεύτερη περίπτωση προκύπτει $a_\omega = 0$, δηλ. $\vec{a} = 0$ και άρα η κίνηση είναι ευθύγραμμη και ομαλή!

(δ) Οι καρτεσιανές συνδέονται με τις πολικές μέσω των $x = \omega \cos \phi$ και $y = \omega \sin \phi$.

• Στην περίπτωση της ομαλής κυκλικής κίνησης $x = b \cos(vt/b)$, $y = b \sin(vt/b)$.

• Στην περίπτωση της ευθύγραμμης και ομαλής κίνησης $\omega = \sqrt{b^2 + v^2 t^2}$ και $\phi = \arctan \frac{vt}{b} \in [0, \pi/2)$,

οπότε $x = \omega \cos \phi = \omega \sqrt{\frac{1}{\tan^2 \phi + 1}} = b$ και $y = \omega \sin \phi = \omega \sqrt{\frac{\tan^2 \phi}{\tan^2 \phi + 1}} = vt$, δηλ. $x = b$ και $y = vt$.

Αναμενόμενο αφού για ευθύγραμμη και ομαλή κίνηση $\vec{r} = \vec{r}|_{t=0} + \vec{v}|_{t=0}t = b\hat{x} + vt\hat{y}$.

Αν δουλεύαμε εξ αρχής σε καρτεσιανές:

Η στροφορμή είναι $\vec{L} = \vec{r} \times m\vec{v} = m(x\dot{y} - y\dot{x})\hat{z}$, η παράγωγός της $\dot{\vec{L}} = m(x\ddot{y} - y\ddot{x})\hat{z}$ και $\dot{\vec{L}} = 0 \Leftrightarrow x\ddot{y} = y\ddot{x}$. Το μέτρο της ταχύτητας είναι $v = \sqrt{\dot{x}^2 + \dot{y}^2}$ και $\dot{v} = 0 \Leftrightarrow \dot{x}\ddot{x} + \dot{y}\ddot{y} = 0$. Πολλαπλασιάζοντας με x την τελευταία και αντικαθιστώντας $x\ddot{y} = y\ddot{x}$ βρίσκουμε $(x\dot{x} + y\dot{y})\ddot{x} = 0$.

Ο μηδενισμός του πρώτου όρου $x\dot{x} + y\dot{y} = 0$ δίνει κυκλική κίνηση $x^2 + y^2 = \text{σταθερά} = b^2$ από αρχικές συνθήκες (ομαλή κυκλική αφού γνωρίζουμε ότι το μέτρο της ταχύτητας είναι σταθερό).

Ο μηδενισμός του δεύτερου όρου $\ddot{x} = 0$, μαζί με την $x\ddot{y} = y\ddot{x}$ που δίνει $\ddot{y} = 0$ (ή $x = 0$ που είναι μια υποπερίπτωση που δεν συμβαδίζει με τις αρχικές συνθήκες) αντιστοιχεί σε ευθύγραμμη και ομαλή κίνηση.

Γενικά, το πρόβλημα μπορεί να λυθεί και μέσω επιτρόχιας-κεντρομόλου:

Αφού $\dot{v} = 0$ η επιτάχυνση είναι μόνο κεντρομόλος, δηλ. $\vec{a} = (v^2/\mathcal{R})\hat{n}$. Η σταθερότητα της στροφορμής δίνει $\dot{\vec{L}} = 0 \Leftrightarrow \vec{r} \times \vec{a} = 0 \Leftrightarrow \frac{1}{\mathcal{R}} \vec{r} \times \hat{n} = 0$. Επομένως έχουμε δύο περιπτώσεις: Είτε $\frac{1}{\mathcal{R}} = 0$ δηλ. ευθύγραμμη κίνηση (και ομαλή αφού $\dot{v} = 0$), είτε $\vec{r} \times \hat{n} = 0 \Leftrightarrow \vec{r} \parallel \hat{n} \Leftrightarrow \vec{r} \cdot \vec{v} = 0 \Leftrightarrow r^2 = \text{σταθερά}$, δηλ. κυκλική κίνηση (και ομαλή αφού $\dot{v} = 0$).

3. (α) Είναι $\vec{r} = \omega \hat{\omega}$ και $\vec{v} = \dot{\omega} \hat{\omega} + \omega \dot{\phi} \hat{\phi}$. Θεωρώντας άξονες στους οποίους η γωνία ϕ αυξάνεται καθώς το ω μειώνεται - θα μπορούσαμε να επιλέγαμε τους άξονες ώστε να συμβαίνει το αντίθετο) οι ακτινική και αζιμουθιακή συνιστώσες της ταχύτητας είναι (με τη βοήθεια του σχήματος) $v_\omega = -v \cos \mu$ και $v_\phi = v \sin \mu$, δηλ. ισχύει $\dot{\omega} = -v \cos \mu$ και $\omega \dot{\phi} = v \sin \mu$. Διαιρώντας κατά μέλη έχουμε $\frac{\dot{\omega}}{\omega \dot{\phi}} = -\cot \mu$,

δηλ. $\frac{d\varpi}{\varpi d\phi} = -\cot \mu \Leftrightarrow \int \frac{d\varpi}{\varpi} = -\cot \mu \int d\phi \Leftrightarrow \ln \varpi = -\phi \cot \mu + C \Leftrightarrow \varpi = \varpi_0 e^{-\phi \cot \mu}$, όπου $C = \ln \varpi_0$ σταθερά ολοκλήρωσης (η οποία ισούται με τον λογάριθμο της απόστασης από το κέντρο όταν η γωνία είναι $\phi = 0$).

Αλλιώς: Από το σχήμα φαίνεται ότι η γωνία μεταξύ $\vec{r}$ και $\vec{v}$ είναι $\pi - \mu$, άρα $\cos(\pi - \mu) = \frac{\vec{r} \cdot \vec{v}}{|\vec{r}| |\vec{v}|} \Leftrightarrow -\cos \mu =$

$$\frac{\varpi \dot{\varpi}}{\varpi \sqrt{\dot{\varpi}^2 + (\varpi \dot{\phi})^2}} \Leftrightarrow \left| \frac{\dot{\varpi}}{\varpi \dot{\phi}} \right| = \cot \mu \Leftrightarrow \left| \frac{d\varpi}{\varpi d\phi} \right| = \cot \mu. \text{ Επιλέγοντας όπως πριν άξονες στους οποίους η γωνία}$$

ϕ αυξάνεται καθώς η ακτίνα μειώνεται, προκύπτει $\frac{d\varpi}{\varpi d\phi} = -\cot \mu$ και συνεχίζουμε όπως πριν.

(β) Με $\varpi = \varpi_0 e^{-\phi \cot \mu}$ είναι $\dot{\varpi} = -\varpi \dot{\phi} \cot \mu$, και $\vec{v} = \dot{\varpi} \hat{\varpi} + \varpi \dot{\phi} \hat{\phi} = \varpi \dot{\phi} (-\cot \mu \hat{\varpi} + \hat{\phi})$. Άρα

$$v = |\vec{v}| = \frac{\varpi \dot{\phi}}{\sin \mu} \text{ και } \hat{\varepsilon} = \frac{\vec{v}}{v} = -\cos \mu \hat{\varpi} + \sin \mu \hat{\phi}.$$

Από $\frac{\hat{n}}{\mathcal{R}} = \frac{d\hat{\varepsilon}}{ds}$, με $\frac{d}{ds} = \frac{d}{v dt}$, $\dot{\hat{\varpi}} = \dot{\phi} \hat{\phi}$ και $\dot{\hat{\phi}} = -\dot{\phi} \hat{\varpi}$ βρίσκουμε $\frac{\hat{n}}{\mathcal{R}} = \frac{\sin \mu}{\varpi} (-\sin \mu \dot{\varpi} - \cos \mu \dot{\phi})$. Άρα $\hat{n} = -\sin \mu \dot{\varpi} - \cos \mu \dot{\phi}$ και $\mathcal{R} = \frac{\varpi_0}{\sin \mu} e^{-\phi \cot \mu}$.

Αλλιώς: $\vec{a} = \frac{d}{dt} [v (-\cos \mu \hat{\varpi} + \sin \mu \hat{\phi})] = \dot{v} (-\cos \mu \hat{\varpi} + \sin \mu \hat{\phi}) + v \dot{\phi} (-\sin \mu \hat{\varpi} - \cos \mu \hat{\phi})$, $\vec{a}_\kappa = \vec{a} - \vec{a}_\varepsilon = \vec{a} - v \hat{\varepsilon} = v \dot{\phi} (-\sin \mu \hat{\varpi} - \cos \mu \hat{\phi})$, άρα $\hat{n} = \frac{\vec{a}_\kappa}{|\vec{a}_\kappa|} = -\sin \mu \hat{\varpi} - \cos \mu \hat{\phi}$ και $|\vec{a}_\kappa| = \frac{v^2}{\mathcal{R}} \Leftrightarrow \mathcal{R} = \frac{v}{\dot{\phi}} = \frac{\varpi}{\sin \mu}$.

(γ₁) Η επιτρόχια συνιστώσα του νόμου Νεύτωνα δίνει $m\dot{v} = -mkv^2 \Leftrightarrow -\int_{v_0}^v \frac{dv}{v^2} = k \int_0^t dt \Leftrightarrow \frac{1}{v} - \frac{1}{v_0} = kt \Leftrightarrow v = \frac{v_0}{1 + kv_0 t}$.

(γ₂) Η ακτινική συνιστώσα της ταχύτητας είναι $\dot{\varpi} = -v \cos \mu = -\frac{v_0 \cos \mu}{1 + kv_0 t}$ και ολοκληρώνοντας βρίσκουμε την απόσταση σε κάθε χρόνο $\int_{\varpi_0}^{\varpi} d\varpi = \int_0^t \frac{-v_0 \cos \mu}{1 + kv_0 t} dt \Leftrightarrow \varpi = \varpi_0 - \frac{\cos \mu}{k} \ln(1 + kv_0 t)$.

Το γεράκι φτάνει στον στόχο όταν $\varpi = 0 \Leftrightarrow \frac{k\varpi_0}{\cos \mu} = \ln(1 + kv_0 t) \Leftrightarrow t = \frac{1}{kv_0} (e^{k\varpi_0/\cos \mu} - 1)$.

(γ₃) Το γεράκι εκτελεί καμπύλη τροχιά, άρα του ασκείται δύναμη που παίζει τον ρόλο της κεντρομόλου $\vec{F} = \frac{mv^2}{\mathcal{R}} \hat{n} = \frac{mv^2 \sin \mu}{\varpi} (-\sin \mu \hat{\varpi} - \cos \mu \hat{\phi})$.

(δ) Είναι $\vec{r} = r \hat{r}$ και $\vec{v} = \dot{r} \hat{r} + r \sin \theta \dot{\phi} \hat{\phi}$ (η θ συνιστώσα της ταχύτητας $r\dot{\theta}$ μηδενίζεται αφού η θ είναι σταθερή). Θεωρώντας ότι η ϕ αυξάνει καθώς η απόσταση r μειώνεται, οι συνιστώσες της ταχύτητας είναι $v_r = -v \cos \mu$ και $v_\phi = v \sin \mu$, ή, $\dot{r} = -v \cos \mu$ και $r \sin \theta \dot{\phi} = v \sin \mu$. Διαιρώντας κατά μέλη προκύπτει $\frac{dr}{r \sin \theta d\phi} = -\cot \mu$.

Η σχέση αυτή προκύπτει και μέσω της $\cos(\pi - \mu) = \frac{\vec{r} \cdot \vec{v}}{|\vec{r}| |\vec{v}|} = \frac{\dot{r}}{\sqrt{\dot{r}^2 + (r \sin \theta \dot{\phi})^2}} \Leftrightarrow \left| \frac{\dot{r}}{r \sin \theta \dot{\phi}} \right| = \cot \mu$.

Ολοκληρώνοντας $\int_{r_0}^r \frac{dr}{r} = -\sin \theta \cot \mu \int_0^\phi d\phi \Leftrightarrow \ln \frac{r}{r_0} = -\phi \sin \theta \cot \mu \Leftrightarrow r = r_0 e^{-\phi \sin \theta \cot \mu}$, δηλ. προκύπτει ξανά σπείρα (πάνω στον κώνο $\theta = \text{σταθερό}$).

Είναι $v = \sqrt{(r \sin \theta \cot \mu \dot{\phi})^2 + (r \sin \theta \dot{\phi})^2} = \frac{\sin \theta}{\sin \mu} r_0 e^{-\phi \sin \theta \cot \mu} \dot{\phi} \Leftrightarrow \frac{\sin \theta}{\sin \mu} r_0 \int_0^\phi e^{-\phi \sin \theta \cot \mu} d\phi = \int_0^t v dt \Leftrightarrow r_0 e^{-\phi \sin \theta \cot \mu} = r_0 - vt \cos \mu$. Άρα $r = r_0 - vt \cos \mu$ και το γεράκι φτάνει στον στόχο όταν $r = 0 \Leftrightarrow t = \frac{r_0}{v \cos \mu}$.